

FELJEGYZÉS

A NYUGAT-DUNÁNTÚLI TECHNOLÓGIAI RÉGIÓ JÖVŐKÉPE ÉS OPERATÍV PROGRAMJA TURIZMUS – ÁGAZATI WORKSHOP

Időpont: 2004. szeptember 30. 10.00

Helyszín: MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet
(9022 Győr, Liszt F. u. 10., Konferenciaterem)

A turizmus, idegenforgalom területén megrendezésre került ágazati workshop célja az volt, hogy egyfelől megismertesse a turizmus területén tevékenykedőkkel, ahhoz bármilyen szálon kapcsolódókkal, illetve az egyszerű érdeklődőkkel a Nyugat-dunántúli technológiai régió jövőképes és operatív programja projekt keretében, az egyik vezérágazatként meghatározott turizmus számára elkészült háttéranyag legfontosabb megállapításait, következtetéseit és ajánlásait. Másfelől lehetőséget teremtett a workshopon résztvevők számára akár a turizmus háttéranyaggal, az abban megfogalmazottakkal, vagy akár magával a szektorral, annak lehetséges jövőképével kapcsolatban felmerülő vélemények, gondolatok megosztására, és így az előretérítési folyamathoz való hozzájárulásra. A turizmus háttér tanulmány mindenki számára elérhető és letölthető a TEP honlapján: www.rkk.hu/nyuti/tep.

A workshop napirendje:

1. Prof. Dr. Rechnitzer János, témavezető, intézetigazgató (MTA RKK NYUTI) köszöntötte a résztvevőket, és bevezető előadásában összefoglalta a projekt, valamint a turizmus ágazati workshop célját, várható eredményeit.

2. Dr. Fekete Mátyás, egyetemi adjunktus (NYME), szaktanácsadó röviden bemutatta a turizmus háttéranyag elkészítésének körülményeit, korlátait. Feltételezve, hogy a résztvevők az anyagot ismerik, elsősorban a régió specifikus elemekre koncentrált. Előadásában kitért a turizmus nyugat-dunántúli helyzetére, a megfigyelhető trendekre, a SWOT analízisre, valamint a jövőbeli fejlődés érdekében szükséges lépésekre, beavatkozási pontokra. Mind a háttéranyag, mind annak vezetői összefoglalója megtalálható a projekt honlapján, ezért a bevezető előadást jelen feljegyzés nem tartalmazza.

3. Hozzászólások, a résztvevők által megfogalmazott vélemények, gondolatok.

Dr. Eőri Teréz (Nyugat-magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar):

Az elkészült anyagot méltatva az egészségturizmus kiemelkedő szerepére hívta fel a résztvevők és a projekt gondozóinak figyelmét, melyen belül különösen fontos a meglévő termálvíz kincs hasznosítása. Véleménye szerint a külföldiek részéről leginkább olyan szolgáltatásokra mutatkozik jelenleg, illetve várható a jövőben komolyabb piaci kereslet, melyek egyszerre képesek biztosítani a rendkívül nyugalmas, csöndes és békés környezetet, valamint a tipikus magyar, illetve helyi gasztronómiai szolgáltatásokat. A vidéket és a vidékhez kapcsolódó turisztikai szolgáltatásokat ennek megfelelően kellene átalakítani, melyben jelentős szerepet kell kapnia a falusi vendéglátásnak. A vidéki turisztikai szolgáltatások átalakításához ugyanakkor nem megfelelő a jelenlegi pénzügyi/finansziális háttér. Így mindenképpen szükség van a pénzügyi háttér megteremtésére.

Dr. Lentner Csaba (Nyugat-magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar):

A turizmusnak jóval nagyobb szerepet kellene játszani a nemzetgazdaság fizetési mérlegében. Sajnos az elmúlt években e téren nem történt jelentős változás. Sajnos a turizmus nem kap elég, vagy legalábbis a szektor számára e célhoz szükséges központi támogatást. A turizmuson belül is elsősorban az egészségturizmusnak kellene markánsabban megjelenie, hiszen igen jó adottságokkal rendelkezünk ezen a téren. Az egészségturizmus kitörési pont lehet akkor,

amikor a határ menti térség, illetve a régió egészének turisztikai szektora profilváltás előtt áll, hiszen az elmúlt egy-másfél évtizedre jellemző bevásárló turizmus már egyértelműen leszálló ágban van. Szükség van az turisztikai attraktivitás megtalálására, különösen Sopronban. Győrnek mások a turisztikai adottságai, potenciálja, a bevásárló turizmus leépülése kevésbé érinti.

Dr. Rechnitzer János (MTA RKK NYUTI):

Már lehet érzékelni a pozitív folyamatokat a régióban. Legjobb példája ennek Pannon Termál Klaszter létrehozása és működése, ami rendkívül fontos üzenete a szereplők és a szektor felé, hiszen egymással versengő vállalkozások, piaci szereplők közötti kommunikáció megindulásáról, lehetséges közös pontok megtalálásáról, az együttműködésből származó szinergiák és plusz potenciálok kihasználásáról van szó.

Az Európai Unióban jelenős átalakulás várható az egészségügyi rendszerekben, illetve több országban már folyik is ezek reformja, melyekből látható, hogy egyre fontosabbá válnak a komplex egészség megőrző és javító szolgáltatások, valamint ezek finanszírozása és támogatása. Magyarországon nem szabadna figyelmen kívül hagyni ezeket a reformokat, illetve tapasztalataikat. Szükséges lenne a nagy országok rendszereihez hasonló változtatásokra, valamelyest hozzá kellene igazítani a hazai egészségügyi rendszert azokéhoz. Tehát a régióban is elsősorban komplex kínálati rendszerre, illetve rendszerekre van szükség. A komplex kínálatot biztosítani nem képes rendszerek nem lesznek versenyképesek a nemzetközi, de hazai piacon sem. A komplex kínálati rendszer kialakításával lehetősége lenne a régióban található párhuzamosságok csökkentésére, feloldására, hisz azok hosszú távon nem lesznek működőképesek, a jelenleg is megfigyelhető párhuzamos fejlesztések pedig veszélyeztetik a komplexitást. Több helyen ugyanazon szolgáltatások épülnek ki (pl. élményfürdő), míg az alapvető kiegészítő szolgáltatások sok helyen hasonlóan hiányoznak.

Dr. Németh István (Pannon Termál Klaszter, Bükki Gyógyfürdő):

Megerősítette a Klaszter szervezet létrehozásának pozitívumát, jelezve, hogy tényleg eredményesen működik. Különösen fontos, hogy a klaszterrel megteremtődött egy olyan szervezeti rendszer, amely alkalmas a különböző pályázati rendszerekben való részvételre, valamint hatékony marketing tevékenységre, illetve termékfejlesztésre is. Ezzel valamivel már előrébb járunk a valóságban a tanulmánynál, hiszen létrejött és működik egy képviseleti rendszer. A klaszter egyben a már kibontakozó határon túli együttműködési kapcsolatok alapját is képezheti a jövőben, melynek már rajzolódik a legfontosabb iránya: Pannon régió, Burgenland,

Stájerország, Szlovénia. A klaszterben is megmarad a konkurencia, azonban a párbeszédet és a hangsúlyt az együttműködési lehetőségekre kell helyezni.

A legfontosabb turisztikai terméknek a Nyugat-dunántúli régióban mindenképpen az egészségturizmusnak kell lennie. Az egészségturizmus alatt pedig egyértelműen a klasszikus gyógyászatot kell érteni, és nem a wellness turizmust. A régióban rendelkezésre álló vízbázis eltér az osztrák oldalétól, amit mindenképpen ki kell használni. Wellness turizmust bárki tud csinálni, ahhoz nem kellene különösebb adottságok sem. Tehát az igazi értéke a régióknak a klasszikus gyógyászat terén nyújtandó szolgáltatások kell hogy legyen. A régióknak a természeti kincsekre kellene koncentrálni, arra sokkal komolyabban lehetne tervezni. A termálturizmus területén az elmúlt években igen jelentős fejlesztések (létesítmények, beruházások) zajlottak.

Dr. Rechnitzer János (MTA RKK NYUTI):

Az előző hozzászólás teljes mértékben megerősítette az eddigieket.

Jungi Csaba (Deák Ferenc Társaság):

A lehető legjobb időben beszélünk ezekről a kérdésekről.

A Deák Ferenc Társaság kiemelten kezeli Győr világörökségi védelmének elérését. A városban elsősorban a kulturális örökség védelme, megőrzése kell hogy a legfontosabb szerepet kapja. A termálturizmus területén óriási a konkurencia, különösen a wellness területén, ahol ráadásul viszonylag nagy a lemaradás. Az egészségturizmus a Nyugat-dunántúli régióban jó iránynak látszik, messzemenőig egyet kell érteni a komplex kínálat kialakítására irányuló törekvésekkel. A termékfejlesztésben és a komplex kínálat megteremtésében így szükséges az egészségturizmus és a kulturális környezet, örökség összekapcsolása, egymásra való felfűzése, a két vonzerő kínálta szinergiahatások biztosítása érdekében. Az élményfürdő második üteméről egyelőre mit sem lehet tudni.

Tama István (Magyar Turizmus Rt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság):

Megköszönte, hogy a vezérágazatok kiválasztása során a turizmus a Nyugat-dunántúli régióban bekerült a legfontosabb négy kulcságazat közé. Ez fontos visszajelzés a turizmus területén tevékenykedők számára.

Külföldön az egész Dunántúl egyben, egy egészként képes csak megjelenni (Pannónia). A tervezési-statisztikai régió és a turisztikai régió lehatárolása sajnos nem esik egybe, ami a háttér tanulmány összeállítása során is problémát okozott. Fontos cél kell egyen, hogy a régió egésze egy turisztikai régió legyen. A másik kiemelt célként a közlekedési infrastruktúrát le-

het megemlíteni. Különösen a légi közlekedés fejlesztése képes már középtávon is jelentős hatást gyakorolni a turizmus fejlődésére (ld. Graz példáját). Végül rendkívül fontos a már említett nemzetközi együttműködési kapcsolatok (European Spa World) fejlesztése, mélyítése, és ebben a folyamatban a klaszter és a klaszter szereplőinek a részvétele. Egyetértett azzal, hogy a wellness mellett az egészséghez kapcsolódó szolgáltatásokra épülő turizmus lehet a legfőbb húzóereje a régiónak.

A nyugat-dunántúli régióban igen erős volt a pályázatokon való részvétel, aktivitás a turizmus területén. Számításba kell venni a Nemzeti Fejlesztési Terv második ütemének már megkezdett tervezésében szereplő turisztikai elképzeléseket, valamint a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiát, melynek vitája az elmúlt hónapokban folyt.

Schwiegelhofer Ferenc (Vas Megyei Területfejlesztési Tanács):

A holnapot még senki nem látta, nekünk most ezt kell megálmodni. Az előkészítés egy kicsit talán túlságosan optimistán közelíti meg az elkövetkezendő 10-15 évet, és viszonylag keveset foglalkozik a zavaró tényezőkkel (pl. világgazdaság, olajár, terrorizmus stb. hatása). Az anyagnak olyan kérdésekre kell választ adnia, mint: Hogyan? Kivel? Milyen feltételekkel? Milyenek lennének az ideális feltételek? Milyen közgazdasági feltételekkel lehetne megvalósítani (4 éves ciklikusság, államigazgatási reform hatása stb.).

Dr. Rechnitzer János (MTA RKK NYUTI):

Valóban igen nehéz kérdések. Hogyan lehet felvázolni a jövőképet egy folyamatosan gyorsuló és változó világban, ahol egyre rövidebb az az időtáv, ami racionálisan belátható, tervezhető. A feltételekről (pl. decentralizáció) a technológiai előrettekintési program végső anyaga forrón szólni. Sok a bizonytalansági tényező. Jelenleg erőteljesen kétpólusú a rendszer, egyfelől a gazdasági szereplők aktívak (beruházások, fejlesztések), másik oldalról pedig a központi kormányzat támogatási politikája határozza meg. Teljesen hiányzik szinte a regionális szint, ami egy esetleges decentralizációval, közigazgatási reformmal jelentősen megváltozna.

Ilyés Éva (Nyugat-magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar):

Kérdésfeltevés a jelenlévő szakértők felé: Nem fognak e középtávon csődbe jutni a régióban kisebb-nagyobb állami támogatással megépült egészségturisztikai létesítmények? Hiszen 2001-től számos termál turisztikai beruházás valósult meg, illetve van a megvalósulás fázisában a régióban. Talán túlságosan sok helyen történt fejlesztés, ahelyett, hogy koncentráltan

került volna felhasználásra a rendelkezésre álló állami támogatás. Mi lesz a jövőben a létrehozott új infrastruktúrákkal?

Dr. Németh István (Pannon Termál Klaszter, Bükk Gyógyfürdő):

Nagyon fontos kérdésfeltevés a forrásallokáció és a forráskoordináció, az hogy a rendelkezésre álló forrásokat hogyan, milyen intenzitással vagyunk képesek felhasználni. Fel kell tudni ismerni azokat a beavatkozási pontokat, amelyek mozdonyként húzhatják a régió fejlődését. Azokat a beruházásokat, fejlesztéseket kell támogatni, amelyek katalizátorként képesek segíteni egy komplex kínálati rendszer kialakulását (hiszen körülöttük kiépülnek a kapcsolódó szolgáltatások). Nem szabad támogatni azokat a fejlesztéseket, ahol nem lesz meg a komplex kínálat, ahol nem rentábilis a beruházás és nem biztosítható a hatékonyság. Sajnos a hazai pályázati rendszerben nem vizsgálták meg ezeket a kérdéseket, illetve azt, hogy hova szabad, és hova nem bizonyos létesítményeket létrehozni. Biztosan lesznek olyanok, amelyeknek a működtetése problémákat jelent majd a tulajdonosoknak (ezek többsége sajnos eladósodott önkormányzat), és így hosszú távon némelyik nem váltja majd be a hozzájuk fűzött reményt. Nem mindegy, hogy egy településen a lakosság számára komfortjavító beruházást végez az önkormányzat, vagy pedig gazdasági vállalkozásba kezd. Nagyon átgondolt beruházásokra, fejlesztésekre van szüksége a régiónak. Talán szükség lenne egy olyan testületre (kamara), mely képes lenne lebeszélni azokat a kezdeményezéseket, amelyek nem reálisak. egy szakmai grénium véleményezhetné a terveket.

A turisztikai fejlesztéseknek, különösen az egészségturizmus területén igen erős humán erőforrás igénye is van. Sokan nem számolnak vele, pedig az egyik legfontosabb szűk keresztmetszet a létesítményeket üzemeltető és a szolgáltatásokat nyújtása során a vendégekkel kapcsolatba kerülő humán erőforrás lehet. Létesítmények eddig is voltak, sokkal jobban hiányzott a szakember, a szaktudás, a humántőke, a marketing. Humán erőforrás alatt természetesen a teljes vertikumot kell érteni, a középfokú végzettségűektől a felsőfokúig (pl. ma nincsen fürdőkezelő szakmunkás).

Nagy László (Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara):

Kevés szó esett, és az anyagban is kicsit háttérbe szorul a falusi turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása, pedig azok mind a vidékfejlesztés mind a foglalkoztatás terén jelentős szerepet játszhatnak, és kell hogy játszanak. Fontos kiegészítő szolgáltatásokat lennének képesek nyújtani az egészségturizmus számára, és még komplexebbé tehetnék a térség turisztikai kínálatát.

Külön kellene választani a belföldi és a külföldi piacot, hiszen más-más fizetőképes keresletet jelentenek. A belföldiek egy jelentős része előnyben részesíti az olcsóbb, megfizethetőbb vidéki vonzerőt (családi üdülés).

A megközelíthetőség tényleg rendkívül fontos. Nem csak az olyan nagy rendszerek, mint a légi közlekedés infrastruktúrája, hiszen a közutak állapota rendkívül rossz, különösen a régió észak-déli közlekedési kapcsolatát tekintve.

Egy speciális turisztikai attrakció lehetne a Duna menti városok együttműködéséből létrejövő közös kulturális örökség bemutatása, azokból fakadó lehetőségek kihasználása.

Serfőző Eszter (Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat):

Nagyon jó, hogy elkészült egy hosszú távú anyag a régió turizmusának fejlesztésére, jövőképének meghatározására. Azonban a versenytársak vizsgálata során nem szabad csak a külföldi versenytársakra koncentrálni, hisz az országon belül számos olyan térség van, mely hasonló potenciállal rendelkezik. A belföldi versenytársak felmérésére mindenképpen szükség van az előny fenntartása érdekében. Teljes mértékben egyetért azzal a törekvéssel, hogy a tervezési-statisztikai régió egyezzen meg a turisztikai régióval. A világörökségnek talán hangsúlyosabban kellene megjelenni, mind a Fertőtáj, mind pedig Pannonhalma kiemelt turisztikai vonzerő a régióban. Végül Tama István tolmácsolta Taschner Tamás (Fertőtáj Világörökség) véleményét, melyet írásban is megküldött a projektgazdáknak.

Babos Csaba (Vállalkozói Központ, Szhely., Vas Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány):

Nagyobb szerepet kell szánni a falusi turizmusnak. A nagyobb fürdők létrejöttét követően már megfigyelhető a kisebb, környező falvakban a szálláshelyek kialakítása. Sajnos a falusi szálláshelyek kialakításának nincsen meg a mindenképpen szükséges támogatási rendszere. Pl. a fürdőszoba kialakítására nem lehet támogatást szerezni, csak szauna építésére. Ezért teljesen rossz irányba (egyfajta hiányos wellness irányba) megy el a falusi turizmus (pl. nincsen ház körül állat). Sokkal fontosabb lenne a falusi szálláshelyek kialakítása. A szabályozási környezet nagyon rossz: a falusi turizmust folytató vendégfogadó nem adhatja el a vendégnek a saját termékeit (szalonna, kolbász, pálinka, sajt, stb.). Hangsúlyt kellene fektetni a helyi, táji specialitásokra (pl. borturizmus) és erősíteni kellene a turizmussal foglalkozó intézményhálózatot. Viszonylag sok, de gyenge szereplő van, akik ráadásul még néha el is beszélnek egymás mellett.

Dr. Eőri Teréz (Nyugat-magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar):

Sokat lehetne tanulni a külföldi tapasztalatokból és példákból (pl. Dánia, Ausztria). Falun sem lássunk nyomort és szegénységet, elsősorban a csend, a nyugalom, a jó levegő és a környezet ezek legfontosabb vonzereje. Ehhez kellene igazítani a vidékfejlesztési támogatásokat. Szükség van a zalai értékek felismerésére és kiaknázására.

Bajza Beáta (VE Nagykanizsai Kihelyezett Képzési Hely):

Nagykanizsán idegenforgalmi és szálloda szakos felsősokú képzés zajlik. Az egyik legfontosabb probléma a települések közötti összefogás hiánya, nincs együttműködés. A falusi turizmusban hiányoznak a programok, különösen az egyedi, jól megkülönböztethető programok. Ezekhez kreativitásra és gondolkodásra van szükség. Emellett nincsenek rendezvény naptárak. Zala megye kevésbé hangsúly az anyagban, nyilván részben azért, mert a megye egy része (melyet a turizmus a leginkább érint) másik turisztikai régióba tartozik.

Tóth András (Hunguest Hotels, Hotel Szieszta):

Sopronnak is ki kellene találnia magát. A belvároson kívül Sopron nem rendelkezik turisztikai attrakciókkal. Komoly gondok vannak, amelyek még nagyobbak lesznek a jövőben.

Dr. Rechnitzer János (MTA RKK NYUTI):

Nagyon nagy probléma a turisztikai piacot elöntő rengeteg gagyi, olcsó termék és szolgáltatás. Győrben is hasonló a helyzet Sopronhoz. Nagyon nagy szerepet kell kapnia kultúrának. (pl. Szombathely kitalálta magát a római játékokkal, mely sok év után kezd egyre sikeresebb lenni, és beérni.)

4. Dr. Rechnitzer János és dr. Fekete Mátyás röviden összefoglalta a workshopon elhangzott véleményeket és megköszönte az aktív részvételt.